

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовано комисију На седници одржаној _____ године Наставно-научно веће Пољопривредног факултета Универзитета у Новом Саду именовало је Комисију за оцену и одбрану докторске дисертације.</p> <p>2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Др Бранко Ђупина, редовни професор, НО Крмно биље, 24.05.2007. год., Пољопривредни факултет, Нови Сад, ментор,
2. Др Маја Манојловић, редовни професор, НО Агрохемија, Пољопривредни факултет, Нови Сад, члан
3. Др Владета Стевовић, редовни професор, НО Крмно биље, Агрономски факултет Чачак, члан
4. Др Драгана Латковић, ванредни професор, НО Ратарство и повртарство, Пољопривредни факултет, Нови Сад, члан
5. Др Ђорђе Крстић, доцент, НО Крмно биље, Пољопривредни факултет, Нови Сад, члан
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Зоран (Раде) Радановић</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава: 15.04.1970., Сомбор, Р. Србија</p> <p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив: Пољопривредни факултет, Нови Сад, Ратарство и повртарство, дипломирани инжењер ратарско повртарског смера</p> <p>4. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: Пољопривредни факултет, Нови Сад, Принос и квалитет крме очинских компоненти из семенске производње кукуруза. НО Крмно биље, 29. 06. 1999.</p> <p>5. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Производња крмног биља</p>
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ Утицај озимих међуусева на динамику минералног азота, принос и квалитет силажног кукуруза
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ Навести кратак садржај са знаком броја страна поглавља, слика, шема, графикона и сл. Докторска дисертација је написана на 133 стране. Рад садржи уобичајена поглавља: Увод, Циљ истраживања, Преглед литературе, Радну хипотезу, Материјал и методе рада, Резултате истраживања, Дискусију, Закључак и Литературу, а поједина поглавља су издвојена на подпоглавља. У дисертацији се налази 38 табела, 9 графикона, 4 слике и 87 литературних навода. Осим тога, дисертација садржи и кључну документацијску информацију са изводом на српском и енглеском језику, кључне речи, УДК број и садржај. На крају дисертације налази се биографија кандидата.
V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
<p>Увод и циљ истраживања Увод је написан систематично и указује на значај истраживања обухваћеног докторском дисертацијом. У уводном поглављу кандидат описује привредни значај и потребу гајења озимих међуусева у нашим агроколошким условима. Посебно је наглашена њихова улога у спречавању испирања хранива, истакнут је њихов значај у економисању са трошковима ђубрења, као и остале предности гајења озимих међуусева. Циљеви и задаци истраживања су јасни и прецизно дефинисани и истичу значај испитивања које биљне врсте се могу гајити као озими међуусеви, какав је њихов утицај на земљиште, какве су предности њихове примене за</p>

сточну храну или за зеленишно ђубрење и какав им је утицај на следећи усев. Посебно је утврђен утицај различитих међуусева и различитих начина њиховог коришћења на динамику минералног азота у земљишту, принос и квалитет силажног кукуруза гајеног у накнадном року сетве.

На основу изнетог, комисија сматра да је циљ истраживања правилно и добро формулисан.

Преглед литературе

Преглед литературе је јасно представљен и садржи одговарајуће пређашње и савремене ставове из стручне литературе, што указује на то да је кандидат системски и хронолошки проучио проблематику истраживања. Поред резултата домаћих аутора, преглед литературе садржи и изворе из међународне литературе са посебним нагласком на новије резултате из области које се односе на циљеве и задатке дисертације.

На основу прегледа литературе комисија сматра да је кандидат користио релевантну литературу у складу са постављеним циљевима истраживања.

Радна хипотеза

На основу проучене литературе и приказане проблематике истраживања, кандидат је правилно формулисао радну хипотезу.

Материјал и метод рада

Кандидат је ово поглавље докторске дисертације приказао кроз два потпоглавља, у којима се приказује начин постављања и извођења огледа, узорковање и анализа биљног материјала, као и основни временски услови током истраживаног периода. Истраживање је изведено на три локалитета: огледна поља ПСС Сомбор и ПСС Сента, као и на огледном пољу Института за ратарство и повртарство на Римским Шанчевима. У раду су анализирани три варијанте са озимим међуусевима, два начина њиховог коришћења, као и варијанте са ђубрењем минералним азотом и контролом. Подаци о кретању азота у земљишту, као и о садржају суве материје и квалитету силажног кукуруза одређени су валидним хемијским методама. Кандидат је применио прикладне методе статистичке обраде података.

Комисија сматра да је оглед постављен адекватно те да је кандидат је одабрао одговарајући материјал и методологију истраживања.

Резултати истраживања и дискусија

Резултати истраживања су јасно и прегледно презентовани у виду табела и графика, тако да се стиче увид у утицај анализираних фактора на испитиване особине лудерке. Кандидат је резултате својих истраживања коректно продискутовао и упоредио са резултатима других аутора који су се бавили истраживањем исте или сличне проблематике, при чему се критички осврнуо на резултате својих истраживања, у чему му је помогла бројна литература коју је детаљно проучио.

На основу проучене литературе, кандидат је адекватно објаснио добијене резултате и упоредио их са резултатима других аутора.

Закључак

На основу постављених циљева истраживања и тестирања радне хипотезе, као и остварених резултата, комисија сматра да су закључци изведени прегледно и приказани логичким следом.

Литература

Ово поглавље садржи списак фундаменталних и савремених референци, које су примерене теми дисертације.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

Рад у истакнутом међународном часопису (M21):

B. Ćupina, S.Vujić, Đ. Krstić, **Z. Radanović**, R. Ćabilovski, M. Manojlović, and D. Latković (2017): Winter cover crops as green manure in a temperate region: the effect on nitrogen budget and yield of silage maize. *Crop & Pasture Science*, <http://dx.doi.org/10.1071.CP17070>

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

На основу спроведених истраживања и добијених резултата могу се донети следећи закључци:

- У току двогодишњих истраживања на три локалитета, утврђен је значајан утицај временских услова на испитиване параметре. Посебно се истиче утицај сума и распореда падавина на садржај и кретање минералног азота у земљишту, принос озимих међуусева и принос силажног кукуруза у накнадној сетви.
- У зависности од услова успевања у нашим агроеколошким условима испитиване биљне врсте и њихове смеше, гајењем као озими међуусеви, могу да остваре високе приносе, заоравањем значајно поправе садржај минералног азота у земљишту уз обезбеђење значајне продукције кабасте сточне хране на газдинствима.
- Динамика минералног азота у земљишту високо је зависна од озимих међуусева и најнижи садржај азота је после њихове жетве. Од испитиваних врста, највишу количину азота износи тритикале, затим озима крмна смеша, а најмање озима грахорица.
- Од сетве до жетве силажног кукуруза, садржај минералног азота у земљишту се повећава на свим третманима. Садржај минералног азота на крају вегетације је виши на третманима где је зелена маса међуусева однета са парцеле.
- Преостала количина азота (АРНС) после жетве кукуруза статистички је значајно виша на третманима где су заорани озими међуусеви од третмана где су они однети са парцеле и креће се у интервалу од 66 до 150 kg N ha⁻¹.
- Највиша АРНС вредност утврђена је после озиме крмне смеше, затим после грахорице, док после тритикалеа остаје најмање минералног азота у земљишту.
- Приноси зелене масе кукуруза у накнадној сетви после озимих међуусева нижи су у односу на варијанте са ђубрењем и контролу и крећу се од 6,6 t ha⁻¹ до 22 t ha⁻¹. Најнижи принос зелене масе кукуруза је после тритикалеа, а највиши после грахорице. Принос кукуруза у накнадној сетви директно зависи од потрошње воде међуусева и распореда падавина после жетве озимих међуусева.
- Учешће стабла, листа и клипа у силокрми кукуруза гајеног после озимих међуусева, као и принос, зависи од врсте предусева и његове потрошње воде. У лошијим временским условима учешће клипа у приносу силокрме је мање, док је у повољнијим годинама учешће клипа и однос стабла, листа и клипа приближан идеалном за оптималан принос и квалитет кукурузне силаже.
- Квалитет силокрме од кукуруза гајеног после озимих међуусева задовољава енергетски потенцијал као и садржај протеина и минерала за квалитетну исхрану стоке на газдинствима.
- Имајући у виду агротехничке, економске и еколошке захтеве савремене пољопривредне производње у умереном климату, може се препоручити гајење озимих међуусева и производња силажног кукуруза у накнадном року сетве као основа за одржање и повећање садржаја азота и органске материје у земљишту, као и за исхрану музних крава, приплодних грла и товне јунади. Оваквим системом производње силокрме, без посебних улагања рационалније се користи земљиште, одржава његова плодност, обезбеђује значајна резерва волуминозне сточне хране, што је пут ка интензивирању ратарске и сточарске производње.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

На основу приказаних резултата, Комисија сматра да је кандидат одабрао значајну и актуелну проблематику за своја истраживања, која ће имати практичан значај за увођење озимих међуусева у нашу пољопривредну праксу. Одабрани су одговарајући материјал и методика за истраживања и коришћене су савремене статистичке методе приликом обраде података. Резултати су приказани табеларно и графички, на систематичан начин и логичким следом, а на крају су упоређени са бројним истраживањима других аутора из области коју обухвата дисертација. Донети закључци су адекватни, научно оправдани, прецизни, јасни и логични.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање.

<p>1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме</p> <p>Комисија сматра да је докторска дисертација написана у складу са образложењем које је наведено у пријави теме.</p>
<p>2. Да ли дисертација садржи све битне елементе</p> <p>Дисертација садржи све неопходне елементе научног рада.</p>
<p>3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци</p> <p>Имајући у виду значај озимих међуусава у развијеним пољопривредама света, истраживања у овој дисертацији дају значајан допринос подстицању гајења озимих међуусава у Србији. Како са теоријског, тако и са практичног аспекта кандидат је кроз резултате и закључке овог истраживања утврдио које биљне врсте и њихове смеше, гајењем као озими међуусеви, могу да остваре високе приносе, заоравањем значајно поправе садржај минералног азота у земљишту и обезбеде значајну продукцију кабасти сточне хране на газдинствима. Истраживање је допринело одређивању утицаја озимих међуусава на преосталу количину азота у нашим агроколошким условима, као и утицај начина коришћења озимих међуусава на принос и квалитет силажног кукуруза у накнадној сетви. Кандидат је одабрао веома значајну и актуелну проблематику за своја истраживања. Резултати добијени у овој дисертацији имају практичан значај за нашу земљу, али и шири научни значај.</p>
<p>4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања</p> <p>Комисија није уочила недостатке докторске дисертације који би могли да утичу на добијене резултате.</p>
<p>X ПРЕДЛОГ</p>
<p>На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:</p> <p>Комисија предлаже да се докторска дисертација мр Зорана Радановића под насловом: „ Утицај озимих међуусава на динамику минералног азота, принос и квалитет силажног кукуруза “ прихвати, а кандидату одобри одбрана.</p>

НАВЕСТИ ИМЕ И ЗВАЊЕ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ
ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Нови Сад,
11. септембар 2017.

Др Бранко Ћупина, редовни професор,
Пољопривредни факултет, Нови Сад, ментор

Др Маја Манојловић, редовни професор,
Пољопривредни факултет, Нови Сад, члан

Др Владета Стевовић, редовни професор,
Агрономски факултет Чачак, члан

Др Драгана Латковић, ванредни професор,
Пољопривредни факултет, Нови Сад, члан

Др Ђорђе Крстић, доцент,
Пољопривредни факултет, Нови Сад, члан

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење, односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.